

Kliimaministri määruse „Vedelkütusevaru maksemäär“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse vedelkütusevaru seaduse § 10 lõike 1 alusel, mille kohaselt vedelkütusevaru haldamiskulude katmiseks kehtestab kliimaminister varu haldaja ettepanekul varumaksemäära. Kuna varude haldamisega seotud kulud on kütuste lõikes erinevad, kehtestatakse igale varumakse subjektiks olevale energiatootele erinev kulupõhine varumaksemäär. Vedelkütusevaru seaduse § 10 lõike 1 kohaselt on kliimaministri volitusnorm varumaksemäärade kehtestamiseks piiratud seaduse § 10 lõigetes 7 ja 8 sätestatud varumakse alam- ja ülemmääradega.

Määrusega kehtestatakse 2025. aastaks bensiini, raske kütteõli, diislikütuse ja reaktiivkütuse varumaksemääraks:

- 1) bensiin – 4,60 eurot 1000 liitri kohta ;
- 2) raske kütteõli – 3,70 eurot 1000 kg kohta;
- 3) diislikütus – 3,70 eurot 1000 liitri kohta;
- 4) reaktiivkütus – 7,00 eurot 1000 liitri kohta.

Seega eelnõu kohaselt bensiini varumaksemäär langeb (2024.a – 4,70 eurot 1000 liitri kohta ja 2025.a – 4,60 eurot 1000 eurot liitri kohta). Diislikütuse ja lennukikütuse varumaksemäärad jäävad muutmata.

Eelnõu ja seletuskirja koostasid Kliimaministeeriumi energeetika osakonna nõunik Anastassia Batulin (tel 625 6359, Anastassia.batulin@mkm.ee) ja energeetikaosakonna juhataja Rein Vaks (tel 625 6347, rein.vaks@mkm.ee). Eelnõu juriidilise ekspertiisi tegi Kliimaministeeriumi õigusosakonna nõunik Elina Lehestik (626 2904, elina.lehestik@kliimaministeerium.ee). Määrusega tunnistatakse kehtetuks kliimaministri 28. novembri 2023. a määrus nr 75 „Vedelkütusevaru maksemäär“ redaktsioon (RT I, 29.11.2023, 7).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määrusega kehtestatakse bensiini, diislikütuse, raske kütteõli ja reaktiivkütuse 2025. aasta varumaksemäärad. Vastava ettepaneku on 01.11.2024.a AS-i Eesti Varude Keskus nõukogu teinud Kliimaministeeriumile.

Suurim varumaksest katmist vajav kululiik on varu hoidmisega seotud kulu. Varus hoitava kütuse kogus arvutatakse eelmise aasta siseriikliku tarbimise põhjal. 2024. a tarbimismahuks prognoosime 9 kuu andmete põhjal 275 tuhat kuupmeetrit mooribensiini, 958 tuhat kuupmeetrit diislikütust, 74 tuhat kuupmeetrit lennukikütust.

Kohustusliku kütusevaru mahuks on 2025. aastal seega 50,6 tuhat tonni bensiini, 197,3 tuhat tonni diislikütust, 14,5 tuhat tonni reaktiivkütust, kogumahuga 262,4 tuhat tonni ja arvutusliku hoiukuluga 4,72 mln eurot.

Kindlustuskulu eelarve on 175 000 eurot, inspeksioonikulu 87 000 eurot ja muu kütusevaru haldamisega seotud tegevuskulu 370 000 eurot.

2.1 Varumakse tulu

Varumakse tulu sõltub 2025. a tegelikust kütuse müügist. 2025. aasta varumakse määrade arvutamisel on toetutud RES eelnõus esitatud vedelkütuse aktsiisilaekumise arvestusele ja 2023., 2024.a. tarbimisnäitajatele. Eelarve on arvatud eeldusel, et ei toimu olulist majanduslangust ega ka nõudluse kasvu ja tarbimine säilib tavapärasel tasemel. Seega, arvestatakse varumaksega kaetud kütusemüügi mahuks 271 tuh.m³ mootoribensiini, 964 tuh.m³ diislikütust, 76 tuh.m³ lennukikütust. Raske kütteõli tarbimine sisaldub diislikütuse mahtudes.

Tabel 1. Kütuse tarbimise näitajad

	Bensiin	Diislikütus	Jet A-1	Kokku
Kütuste tarbimine 2025 prognoos, tuhat m3	271	964	76	1 311

Tabel 2. 2025.a varumaksemäärade arvutus

Näitaja	Bensiin EUR	Diislikütus EUR	Jet A-1 EUR	KOKKU EUR
Tulu varumaksereservist	0	0	0	0
2025. a. tulu varumaksetest	1,250,336	3,567,066	533,750	5,351,152
Tulud kokku	1,250,336	3,567,066	533,750	5,351,152
Varude haldamiskulud	- 1,135,260 23%	- -3,345,540 67%	- -501,200 10%	- 4,982,000
Hoiukulud	- 1,075,000	- -3,170,000	- -475,000	- 4,720,000
Kindlustuskulud	-40,250	-117,250	-17,500	-175,000
Inspeksioonikulud	-20,010	-58,290	-8,700	-87,000
Üldhalduskulud ja muud kulud	-103,572	-221,940	-44,388	-369,900
Kulud kokku	- 1,238,832	- -3,567,480	- -545,588	- 5,351,900
2025. a. varumaksest katmist vajavad kulud	- 1,227,328	- -3,567,894	- -557,426	- 5,352,648
2025.a. varu haldamise tulud-kulud	11,504 1%	-414 0%	-11,838 -2%	-748 0%
VARUMAKSE MÄÄRAD				
Kütuste tarbimine 2025 ennustus, m3	271,812	964,072	76,250	1,312,134
Arvutuslik alates 01.01.2025 (1 p varukogusele vastav)	0.0506	0.0411	0.0795	
Arvutuslik alates 01.01.2025 EUR 1000 l kohta	4.56	3.70	7.16	
Ettepanek alates 01.01.2025 p varukogusele vastav	0.0511	0.0411	0.0778	
Ettepanek alates 01.01.2025 EUR 1000 l kohta	4.60	3.70	7.00	

Kehtiv varumaksemäär	4.70	3.70	7.00
Min seadusega lubatav 1 p varukogusele vastav määr	0.01	0.01	0.01
Max seadusega lubatav 1 p varukogusele vastav määr	0.16	0.16	0.16

2.2 Varumaksete reserv

Varumaksete reserv on muude reservide koosseisus olev „rahatagavara“, kuhu paigutatakse üldkoosoleku otsusega eelmistel perioodidel varumaksetest üle laekunud tulu. Varumakse reservi vahendeid on lubatud kasutada analoogselt tavapärase varumakse tuluga vaid varu haldamiskulude katteks.

Eesti Varude Keskuse nõukogu on otsustanud, et kriisideks valmisoleku tagamiseks peab varumaksete reserv vastama vähemalt kahe kuu varumaksete laekumise mahule. 2025. a. prognoositud vedelkütusevaru haldamise kulu kogumaht on 5,392 miljonit eurot.

2023. a lõpuks kujunes varumaksete reservi suuruseks 1,367 miljonit eurot. Arvestades 2024. a kulude ja tulude mahtu ei ole aasta lõpus varumaksete reservi muutust ette näha.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Määrus vastab direktiivile 2009/119/EÜ¹, millega kohustatakse liikmesriike säilitama toornafta ja/või naftatoodete miinimumvarusid (ELT L 265, 9.10.2009, lk 9–23).

4. Määruse mõjud

Määrusega kehtestatakse alates 1. jaanuarist 2025. a kehtima hakkavad uued bensiini, diislikütuse, raske kütteõli ja lennukikütuse (Jet A-1) varumaksemäärad. Uueks varumaksemääraks bensiini osas seatakse 4,60 eurot 1000 liitri kütuse kohta, diislikütuse osas 3,70 eurot 1000 liitri kohta, raske kütteõli 3,70 eurot 1000 kg kohta ning lennukikütuse (Jet A1) 7,00 eurot liitri kohta.

2024.a kehtivad järgmised varumakse määrad:

- 1) bensiini varumakse määr on 4,70 eurot 1000 liitri kütuse kohta;
- 2) diislikütuse, kerge kütteõli ja petrooli varumakse määr on 3,70 eurot 1000 liitri kütuse kohta;
- 3) reaktiivkütuse (lennukikütuse) varumakse määr on 7,00 eurot 1000 liitri kütuse kohta;
- 4) raske kütteõli varumakse määr on 3,70 eurot 1000 kilogrammi kütuse kohta.

Seega eelnõu kohaselt bensiini varumaksemäär langeb ning diislikütuse ja lennukikütuse varumaksemäärad jäävad muutmata.

5. Määruse rakendamise seotud riigi ja kohaliku omavalitsuse üksuse tegevused, eeldatavad kulud ja tulud.

¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/ALL/?uri=CELEX%3A32009L0119>

Määruse rakendamisega ei kaasne riigieelarvele ega kohaliku omavalitsuse üksuse eelarvele täiendavaid tegevusi, kulusid ega tulusid.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 1. jaanuaril 2025. aastal. Vedelkütusevaru seaduse § 10 lõike 1³ kohaselt kehtestatakse varumakse määr kalendriaastaks vähemalt üks kuu enne kalendriaasta algust. See tähendab, et määruse vastuvõtmise ja jõustumise aja vahele jäetakse vähemalt ühekuuline *vacatio legis*.

7. Eelnõu koostöölastamine

Määruse eelnõu esitatakse koostöölastamiseks eelnõude infosüsteemis EIS Rahandusministeeriumile ja arvamuse avaldamiseks MTÜ-le Eesti Transpordikütuste Ühing ning Eesti Varude Keskus AS-le.